

Gümüşhane’de “Aşağı Dere ve Yukarı Dere” nin gerçek sınırı neresi?

HABER: HÜSEYİN TURHAN – ESKİŞEHİR

Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Öğretim Üyesi Gümüşhaneli Tarihçi Prof.Dr.Alpaslan Demir akademik çalışmalar kapsamında geldiği Eskişehirde hemşerilerinin davetini kırmayarak Eskişehirdeki Gümüşhaneliler Derneğinde söyleşiye katıldı.

Gümüşhane

tarihi üzerine geniş inceleme ve araştırmaları bulunan Prof.Dr.Alpaslan Demir doğduğu topraklar olan

Gümüşhane’ye bir vefa duygusu olarak çalışmalarının bir kısmını bu doğrultuda yaptığını sözlerine ekledi.

Konuşmasında köyü Akçahisar’ın ilk üniversite okuyanı olduğunun altını çizen Prof.Dr.Demir şunları söyledi: “Herkes kendi gücü ölçüsünde memleketine hizmet etmelidir. Gümüşhane’ye toplamda 4-5 kez ancak gidebildim. Ama gitmesek de görmesek de orası bizim vatanımız. Ben tarihçiyim. Gümüşhanemizin tarihi ile ilgili bir şeyler ortaya koyabilmeliyim diyerek işe başladım. İlimizin geçmiş dönemlerine ait araştırmalar yaptım ve yapmaya devam ediyorum. Osmanlı arşivlerinden önemli bilgi ve belgelere ulaştım. Tekke köyünde Çağırğan Baba var. İlimizin manevi hamurunu yoğuran önemli bir şahsiyet. Bu konuda araştırma yapmak üzere bir öğrencime görev verdim. Çalışma devam ediyor. Belgeleri bana ulaştı. Çağırğan baba tekkesini yazıyoruz şimdi. Bitince sizlerle paylaşacağım. Ülkemizin dört bir yanında yaşayan hemşehrilerim beni çağırdıklarında mutlaka gitmeye çalışıyorum. Özellikle Derneklerimiz bu konuda çok duyarılı. Bu sebeple Eskişehirdeki Gümüşhaneliler Derneğini tebrik ediyorum. Hemşerilerimle bir arada olmak benim için önemli. Bir vesileyle birçok hemşerimiz başka illerde yaşamlarını sürdürüyorlar. Şartlar ne olursa olsun Memleketimizle bağı koparmamak gerekiyor. Oralar bizim Ata toprağımız. Bir kısmımızın doğduğu topraklar. Bir kısmımızın ise babalarının doğduğu topraklar. Bu bağların kopmaması da gidilen illerdeki dernekler vasıtasıyla oluyor. Kocaelinde böyle bir derneğimiz olmasaydı belki de biz Gümüşhaneye karşı bu kadar ilgili ve bilinçli olamayabilirdik. Dernek sayesinde düğünlerde cenazelerde özel programlarda bir araya gelerek bu sayede Gümüşhane sevgisini ve bağını koruduk.”

GÜMÜŞHANE’DE AŞAĞI DERE – YUKARI DERE NERESİ?

Gümüşhanenin tarihi geçmişi ile önemli bir noktada olduğunu Trabzon’dan çıkıp Tebriz’e giden ana yolun üzerinde bulunduğunun altını çizen Prof.Dr.Alpaslan

Demir sözlerini şu cümlelerle sürdürdü: “Tarihte bu coğrafyada çıkan Gümüş ve Altın madenleri ilimizin önemini arttırmıştır. Osmanlı döneminde basılan bazı paralarda Canca ve Gümüşhane yazıyor. Biraz daha geriye doğru gittiğimizde Gümüşhanenin iki ayrı hat olarak ayrıldığını görüyoruz. Tekke ile Akçakale sınırı Akçakale boğazından Ziganaya doğru olan bölge “aşağı dereyi” oluşturuyor. Tekkeden Vauk dağına kadar olan bölge ise “yukarı dereyi” oluşturuyor. Aşağı dere ile yukarı dere dediğimiz kesimlerin Osmanlı tarafından fetih tarihleride farklıdır. Önce aşağı dere fethedildi. Sonra yukarı dere. Bu fetihler arasında yaklaşık 40-50 yıllık bir zaman farkı vardır. Aşağı Dere Fatih döneminde yukarı Dere Yavuz döneminde feth edilmiştir. Burada kültürel bir ayrımda var. Aşağı Derede kemeçe vardır. Yukarı derede davul zurna. Bu özellik düğünlerde daha belirgin olarak karşımıza çıkar.” Dedi.

Gümüşhane Belediyesine

çağrı

Gümüşhane

Belediyesi ile Gümüşhane Valiliğinin resmi internet sitesinde Gümüşhanenin tarihi isminin “Argyropolis ”

yani “gümüş kent” olduğu yazıyordu. Verilen tepkilerden dolayı valilik bunu kaldırdı. Ama Belediyemizin resmi internet sitesinde hala bu yazıyor.

Gelmeden önce kontrol ettim. Ama böyle bir yerleşme yok. Gümüşhanenin ilk kuruluş yeri Süleymaniye mahallesidir. Kanuni İran seferine çıktığında bu bölgeyi fethediyor ve madenlerin bulunduğu bölgeye bir cami etrafına evler yaptırılmasını emrediyor. Çünkü çevrede gümüş madenleri var burasının yerleşim yeri olabileceğini öngörüyor. Önce Canca deniliyor sonrasında Gümüşhane ismi veriliyor. Şimdi Kanuni'nin kurduğu bir kente “Argyropolis ” diyemeyiz.”dedi.

Söyleşinin sonunda Dernek Başkanı İrfan Ataman Prof.Dr.Alpaslan Demir'e teşekkür etti.